

моральних почуттів, а відтак і національної свідомості та гідності. Участь у вертепі та підготовка до нього розвинула в дошкільників творчі дії, артистичні здібності, збагатила мовлення і, що найголовніше, діти, прийшовши до новонародженого Ісусика, прийшли до джерела всього сушого – до Любові.

1. Курочкін О.В. Новорічні свята українців. – К.: Наукова думка, 1978. – 190 с.
2. Левкович І. Українські народні різдвяні звичаї – Лондон, 1956. – 42 с.
3. Сосенко К. Різдо – Коляда і Шедрий вечір: Культурологічна оповідь. – К.: Укр. письменник, 1994. – 285 с.
4. Шокало О. Вирій народної культури // Рад. школа. – № 12 – 1990.

## ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ ПЕТРА БІЛАНЮКА

*Оксана Мартиненко.*

магістрант, педагогічний факультет.  
Науковий керівник – *Ступарик Б. М.*,  
доктор педагогічних наук, професор.

В результаті проведеного дослідження встановлено, що Петро Якович Біланюк (7. VII 1894-1977) народився в селі П'ядики Коломийського району, закінчив народну школу в рідному селі, коломийську гімназію, університет у Львові, Високий український Педагогічний Інститут в Празі, здобув докторський ступінь.

Діяльність П. Біланюка можна умовно розділити на такі напрямки: суспільний, політичний, науковий та педагогічний – був вістуном УСС, інспектором гімназій у Львові, секретарем комітету педагогічної вистави в товаристві “Рідна школа”, членом контрольної комісії УНДО “Відродження”, головою УДК в Саноку, приймав участь в написанні УЗЕ, був членом НТШ, працював професором Гарвардського університету, зробив внесок в галузі педагогіки, історії, географії, зоології, біології.

Педагогічні праці присвячені теорії виховання. На його думку “розумне й доцільно проведене виховання являється великою силою; при його допомозі можна змінити не тільки людину – одиницю, але й цілий нарід” [1, с.33].

Мета виховання за П. Біланюком – “виховати сильнішу й ліпшу людину – громадянина” [2, с.79].

В своїх педагогічних працях виділив такі **завдання виховання**:

- 1) вщиплювати дітям добрі звички;
- 2) виробляти в дітей сильні характери;
- 3) привчати дітей до громадського життя і збірної праці;
- 4) плекати народну свідомість і культуру.

Він наголошував, що “свідома дитина свідомого народу носить в своїй душі любов до рідної мови, до рідної землі, до своїх предків, до своєї церкви, до рідної історії, літератури, мистецтва, до рідних звичаїв і обичаїв, до рідних установ, словом до всього, що надбали й збудували попередні, старші покоління” [1, с.25].

П. Біланюк вніс вклад в розробку таких **принципів виховання:**

**1) принцип національної свідомості та патріотизму.**

“Бідним є такий нарід, якого молоде покоління не мало що перейняти в спадщину по своїх предках, але навіправду бідним стає тоді, коли молоде покоління не зуміло оборонити культурної спадщини своїх предків, або від неї відчужило” [2, с.242];

**2) принцип природовідповідності;**

**3) принцип врахування вікових та індивідуальних особливостей дитини.**

Розробив періодизацію дошкільного віку (немовлячий вік, раннє дитинство та друге або дошкільне дитинство) та виокремив особливості світогляду людини в період від дитинства до юності (таємничий, наївно-природничий та філософський);

**4) принцип систематичності і послідовності виховання.**

“Коли ми хочемо, щоб наш виховник виріс батьківщині на славу, то треба ту батьківщину впроваджувати в його душу так, як вона поволи наростає у його душі. Отож уперед учити би про родину, далі про ціле господарство, а там вже про село ..., дім, далі про повіт, а в кінці про цілу батьківщину і цілий світ” [3, с.284];

**5) принцип працьовитості** найбільше розкритий у статті П. Біланюка “Праця єдина з недолі нас вирве”. П. Біланюк наголошував, що “праця, яка стала звичкою чоловіка, підносить його на вищий рівень культури, надає йому людської гідності і значіння” [4, с.139];

**5) принцип самодіяльності, активності та ініціативності.**

“Русійною силою в розвою культури кожного народу завжди була ініціатива”, – вважав П. Біланюк [2, с.241];

**7) принцип виховання в колективі та через колектив.**

“Тільки тоді, коли усупільнюємо, а рівночас індивідуалізуємо дітей, розвиваємо у тих дітей їх характер і розбуджуємо властивий дитині рід енергії” [2, с.240];

**8) принцип спільної роботи школи та батьків.**

Отже, завданням школи за П. Біланюком “є виховати сильнішу людину, відповідну до погіршених умовин життя, людину з характером, а це значить людину рівночасно усупільнену і зіндивідуалізовану, людину з ініціативою, самовиховану і самозарадну, людину з розвиненим здоров'ям, людину свідому своїх громадських обов'язків, людину, що зв'язана не поверхнево, а можливо як найглибше зі своєю суспільністю, зі своїм народом, зі світом найвищих вартостей і ідей..., людину, здібну

ставити вище добро загалу над особисту користь, готову поносити жертви навіть тоді, коли ця жертва коштувала її особисто навіть життя” [2, с.245].

1. Біланюк П. Потреби й основні завдання виховання // Р.Ш. – 1936 – Ч. 1, 2.
2. Біланюк П. До чого змагає сучасна школа взагалі і Рідна Школа зокрема // Р.Ш. – 1938. – Ч. 11,13-16.
3. Біланюк П. Значіння виховання // Р.Ш. – 1937. – Ч. 20.
4. Біланюк П. Праця єдина з недоли нас вирве // Р.Ш. – 1936. – Ч. 9.

## “ЕТНОПЕДАГОГІЧНИЙ СТРУМІНЬ” ПРОЗИ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

*Галина Нижник,*  
III курс, педагогічний факультет.  
Науковий керівник – *Білавич Г.В.*,  
кандидат педагогічних наук, асистент.

Національна література нерозривно пов’язана з традиціями української культури. У ній зафіксовано ментальність народу, загальнонародні та родинні традиції, звичаї, обряди, пласти народнопісенної та поетичної творчості. Ті барви, які дають невичерпні фольклорні джерела, становлять основу художньої палітри Олеся Гончара – митця слова, одного з найвидатніших письменників нашого часу.

Незважаючи на те, що творчий доробок О.Гончара достатньо вивчений, все ж не висвітлено є тема народознавства та народнопедагогічних поглядів письменника.

Тому давайте подивимося на художні твори митця з точки зору педагогіки. Так, у творі “Бригантина” вражає передовсім звернення автора до пекучої і завжди актуальної теми – виховання дітей, так званих важких підлітків. “Сторожке, крутолобе зайшло, стало перед учителями, прикрившись недоброю, напруженою осмішкою... Зухвальство в ній, удавала веселість, бравада самозахисту. А під усім цим вловлюється прихований біль, настоорога, нервове ждання чогось найгіршого” [1, с.5].

Не відомо, як склалася б доля малолітнього правопорушника Порфира, який опинився у спецшколі, коли б не зустрілися на його шляху вчителі, віддані своїй справі – Марися Павлівна та Ганна Остапівна, яка “до підступних, лукавих, безсердечних, до недобрих і добрих – до всіх вона має в душі запас материнського тепла” [1, с.54].

Однією з “педагогічних знахідок” О. Гончара є апелювання до народної педагогіки, досвід якої в ті часи ігнорувався. Так, як свідчить Ганна Остапівна, велике значення у формуванні її педагогічних поглядів, досвіду мала батьківська педагогіка: “Проста була їхня педагогіка, знала я, дочко, за ними принаймні три чесноти, що в народі досить поширені...